

ANTALYASPOR OLAYINDAN HAREKETLE TÜRKİYE’DE COVID-19 LABORATUVAR TANISINDA TESPİTLER

Basında 19 Eylül 2020 tarihinde yer alan haberlerden anlaşıldığı üzere, Beşiktaş maçı öncesinde Antalyaspor futbol takımı sporcularında yapılan COVID-19 PCR testlerindeki yüksek oranda çelişkili sonuçlar alınması ciddiyle değerlendirilmesi gereken bir durumdur. Bu olay, sağlık idarecilerimize iletmış olduğumuz önceki yazılarımızda COVID-19 laboratuvar tanı sürecine ilişkin tespit ve önerilerde ortaya çıkmasından endişe edilen sonuçlara ne yazık ki bir örnektir. Bu konunun incelenerek gerekli düzeltici önleyici faaliyetlerin yapılacağını umuyoruz.

COVID-19 etkeni virüs gibi insanda hastalık oluşturan mikroorganizmaların hasta örneklerinde araştırılması, laboratuvarlarda çoğaltılması, tanımlanması, ilaç duyarlılıklarının araştırılması tıpta uzmanlık eğitimini tamamlayarak bu alanda hizmet vermek üzere yetkilendirilmiş Tıbbi Mikrobiyoloji uzmanlarının görevidir.

Salgın başlangıcında Türkiye Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarları – Viroloji Laboratuvarlarında yerli kitin geliştirilmesi ve ücretsiz olarak hizmete sunulması konusunda, birçok kez açıklamış olduğumuz şekilde, tebrik ve teşekkür ederiz.

Toplum sağlığının korunmasında doğru ve güvenilir sonuç üretme yetki ve yetkinlik sahibi Tıbbi Mikrobiyoloji uzmanları adına tespit ve önerileri iletme sorumluluğunu taşımaya devam etmekteyiz.

1. Pandemi sürecinde PCR testlerinin başlangıçta sadece Ankara’da Türkiye Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü laboratuvarlarıyla kısıtlı tutulması ve diğer laboratuvarların yetkilendirmesinin gecikmesi bu güne dek bazı yanlış tercihlere de neden olmuştur. Ülkemizde Sağlık Bakanlığı ve üniversite hastanelerinde diğer mikroorganizmaların tanısı için PCR testlerini rutin olarak yapan pek çok Tıbbi Mikrobiyoloji laboratuvarı varken son ana dek bu laboratuvarlara yetki vermekten kaçınılmıştır. Sahanın önceden bilgilendirilerek hazırlanamaması, iletişim ve işbirliği içinde organizasyonun yapılamaması verimliliği düşürmüştür.
2. **Salgının sınırlandırılmasında ve önlenmesinde olguların erken dönemde tanısının konması ve toplumdaki izolasyonu için yeterli sayıda, ama güvenilir test sonucu üretilmelidir.**
3. Geline nokta mikrobiyolojik tanı yetkinliği olmayan alanlara izin verilerek COVID-19 tanı testleri yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır.
4. COVID-19 testi olarak tanımlanan söz konusu testte virüs RNA’sını saptamak için kullanılan PCR bir yöntemdir. PCR yöntemi tıp ve diğer bilim alanlarında kullanılan bir tekniktir. Bu tekniğin mikroorganizma tanısında kullanılması ise gerekli biyogüvenlik düzeyine uygun davranılması, testlerin iyi laboratuvar uygulamaları kapsamında yürütülmesi, hatalı pozitif ve hatalı negatif sonuçların kontrol edilebilmesi gibi bilgi ve yetkinlikleri gerektirmektedir.
5. Sadece PCR yönteminin çalışılabileceği cihazlara sahip olmanın yetmeyeceği çok açıktır. Tüm kalite kontrol süreçlerini içeren laboratuvar yönetimi, çalışmaların değerlendirme ve onaylama basamakları kritik önem taşımaktadır.
6. Tanı laboratuvarlarında bütüncül kalite değerlendirme koşuldur. Türkiye Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü bünyesinde geliştirilen ve sağlanan dış kalite değerlendirme programı çok kıymetlidir. Bu konudaki çabalar

ve emek için çok teşekkür ve tebrik ederiz. Ancak, kalite değerlendirmenin önemli bileşenleri olan testlerin yöntem onayı (her değişiklikte gerekli olan validasyon ve verifikasyon) bilgilerine ve laboratuvarlara verifikasyon ve iç kalite kontrol için referans standartların sağlanmasına önemle ihtiyaç vardır.

7. **Yetkilendirilmiş COVID-19 laboratuvar çalışanlarının fiziksel ve ruh sağlığını koruyarak verimliliği arttırmak için iletişim ve karşılıklı işbirliği sağlanmalı, personel, cihaz ve donanım desteği verilmelidir.**
8. Mikrobiyolojik tanının bir bilim ve uzmanlık alanı kapsamını gözden kaçırarak sadece “test yapan” bir birim olarak algılanması ve tıbbi laboratuvar hizmetlerinin kalitesinin idareciler nezdinde belirli bir saatte yapılan test sayısına indirgenmesi vahim sonuçlar doğurmaktadır.
9. **COVID-19 PCR testleri yapma yetkisi verilirken sadece ekipman sorgulanmamalı, bu laboratuvarların tam zamanlı Tıbbi Mikrobiyoloji uzmanı sorumluluğunda görev yapması şartı aranmalıdır. Ülkemizde bu hizmeti vermeye yetecek sayı ve yetkinlikte Tıbbi Mikrobiyoloji uzmanı vardır.**
10. **COVID-19 testlerini yapma izni verilen kurum ve laboratuvarların bu kriterlerle tekrar değerlendirilmesi ve gerektiğinde yetkilerinin iptal edilmesi sağlanmalıdır.**

Uzmanlık Derneğimiz hep iletmiş olduğumuz gibi her türlü desteği vermeye hazırdır. Saygılarımızla bilgilerinize arz ederiz.

KLİNİK MİKROBİYOLOJİ UZMANLIK DERNEĞİ
(KLİMUD) Yönetim Kurulu